המוכר פירות פרק ששי בבא בתרא צה.

התם הן חסר הן יתר א"ל. ה"פ התם בית כור הן חסר הן יתר א"ל ואפ"י מ"ל בית כור סתמא אי מוכר לך ולא אמר לו הן חסר הן יתר דמי והוא נמי מחילה רוכש לפאה ויוצא מרוכש יחזיר הכל הוה ליה לשנויי הכא הכי השתא התם מעיקרא בית כור א"ל דמשמע לא פחות ולא יותר מיהו רוכש הוא מחילה טפי מרוכש לא הוא מחילה כלל והדר הכל דאין דרך להיות בבית כור יותר מבית כור אבל הכא דודאי אית ביה טופח לעולם אימא לך דלא יפה אלא את המותר על הרוכש. ונראה בעיני דה"ג לה דכי האי גוונא מתרץ לקמיה הכי השתא התם מעיקרא שוה בשוה א"ל כו' וכן עיקר: **נקנה מקח.** לגמרי ולא יחזיר לו המאה כלום דמחילה היא: **שפוח קנה.** אליבא דר' נתן אבל אליבא דר' יהודה הנשיא ולא אומר תן לי מעותי או תן לי מה שאוניתי בפרק הזהב[1]: **ואמאי.** מחזיר כל האונאה בין בשתות בין ביתר משתות ניהדר המותר שעל הפחות משתות דהא פחות משתות מחיל אינים ואין כאן לא אונאת שתות ולא אונאת יתר משתות אלא אונאת שני משהויין משהו יתר משתות ומשהו פחות משתות דאיתרע מחילה הוי אלא נאו שמע מינה אם בא לנפות מנפה את כולו כרב הונא: **שוה בשוה א"ל.** מוכר לנוקח ובכך נתרצה לוקח ואם אינו שוה לא יתרצה והלכך בדין הוא דאפי' פחות משתות יחזיר מיהו נכך אין מחזיר דכיון דלא ידיע כל כך וכשוה דמי הוא מחילה אבל שתות ידיעה היא ולא מחיל מידי. אבל גבי פירות דאורמ' דמילתא היא שיש שם טופח התם ודאי איכא דאיכא יתר מרובע הרובע מיהו הוא מחילה: **המקבל.** פועל שמקבל עליו בשכר ליטע כל שדה תבירו כשיעור שיכולין ליטע כגון ממטע עשרה בית סאה: **מקבל עליו.** בעל השדה עשר בוריות למאה אם יש עשרה אילנות בורות אין עושין פירי לא יצטרך מקבל ליטע אחריס מחמיהן דאורמייהו דאילנות להיות בהן בוריות כל כך ומחיל: **יפר מכן.** כגון י"א למאה: **מגלגלין עליו את הכל.** יטע לו י"א אילנות מחמיהן דהשתא ליכא מחילה כלל. ולעיל נמי אם בא לנפות מנפה את כולו כרב הונא: **אמר רב הונא בריה דרב יהושע כל יפר.** מעשר בוריות לק' אין לנו לחייבו לחזור וליטע את היתר על עשר אילנות לבד דהרי הוא באותו מותר כשבא ליטע אותו כאילו בא עכשיו ליטע שדה אחר מתחלה דמי שהרי קרקע הרבה יש שראוי ליטע וחשוב שדה שלם בפני עצמו והרי הוא כאילו לא עשה כלום מעיקרא מקבלנותו שהרי קיבל שדה ליטע ועדיין כשיש יתר מי' בוריות הרי יש לו שדה ליטע אם כל השדה אמר לו והרי לא קיים את תנאו היכא דנשתר י"א בוריות וכשבא לחזור וליטע יטע את כולן דכמתחיל עכשיו לקיים את תנאו דמי ונאילון אחד שיטע לאו כלום הוא שהרי הרוב של שדה נשתייר עדיין שלא נטעו והיכא דלא נשארו מתחלה כי אם י' בוריות לק' לא הקפיד בעל השדה בדבר מועט כזה ומשראוי לקרות שדה כגון י"א אילנות לק' משיבי ולא מחיל כלל. אבל גבי טופח יתר מרובע לפאה כיון דרובע מכיח מחיל כי איכא טופח מרובע נמי המותר יצלם והרובע מחיל דהא ליכא למימר שהרי דהא פאה מתחלה דמי דהא פאה זכין ליה עם רובע טופח וכי משלם ליה מותר דרובע הרי נתקיימה מכירתו וקיים תנאו. ולא דמי למקרקעי דמשיבי די"א בוריות הרי הן שדה הניכר לעינים ולא מחיל מידי אבל יותר מרובע טופח דמטלטלי ליכא קפידא כל כך אלא שישלים לו תנאו ולעולם אימא לך אין מנפה את כולו: **היכי דמי.** מתניתין דקתני מרתף של יין מקבל עליו כו' דמשמע המוכר לחבירו מרתף של יין אבל אין אנו יודעין איזה לשון אמר המוכר לנוקח בשעת מכירה: **אי דא"ל.** מוכר לנוקח בסתמא מרתף של יין אני מוכר לך ולא קאמר זה: **קשיא.** בריש"א דלקמן דקתני נותן לו יין שכולו יפה ומתני' קתני מקבל עליו י' קוסטות לק': **ואי דא"ל מרתף זה של יין.** נמי הך בריש"א דלקמן דקתני נותן לו יין המכר בחנות: **אי דא"ל מרתף זה.** ולא הזכיר יין: **קשיא.** בריש"א דקתני אפילו כולו חומץ הגיעו: **שכולו יפה.** דסתם יין יפה בעינן ולא מקבל עליו י' קוסטות אלא דמי לרובע טופח לפאה וי' מתליעות תאנים למאה דלא תשיבי וגם שכיחי ומחיל אבל חביות של יין דבר גדול הוא כל חבית בפני עצמו וגם לא שכיח כל כך והלכך כי אמר ליה סתמא יפה בעינן: **נותן לו יין המכר בחנות.** היינו כולו קוסטות והכי מוכח לקמיה בשמעתא דלהכי אהני זה כמות שהוא: **מרתף זה.** אפילו חומץ משמע: **לעולם.** מתניתין דאמר ליה מרתף של יין סתם ולא קאמר ליה זה הלכך יין טוב בעינן ומקבל עשרה קוסטות לק' דעכיבי דשכיחי ומחיל. ודקשיא לך בריש"א דקתני יין שכולו יפה תני בריש"א דבריש"א הכי נותן לו יין שכולו יפה ומקבל עליו כו': **וכמפס מי מקבל.** בחמיה לחומקמת למתניתין בסתם ואפילו הכי מקבל י' קוסטות לק': **מכיח של יין כו'.** רבותא נקט דסלקא דעתך לשתייה לאלתר קא בעי ליה אי למכרו ולא להכניסו באוצר קמ"ל: **נותן לו יין שכולו יפה.** ואם איתא דמקבל קוסטות הכא נמי נימא הגיעו אפילו הוא יין קוסס: **דכולה חד ממרא הוא.** אבל בחביות טובא מקבל עשרה קוסטות לק': **וזהו אוצר כו'.** כלומר היינו מרתף דמתניתין. אלמא מתניתין במרתף זה של יין קמייני ולא בסתם והיינו טעמא דלהכי של יין למכור יין יפה ולהכי זה לקבל קוסטות דא"ל מרתף זה של יין אני מוכר לך: קשיא

התם הן חסר הן יתיר א"ל מיהו רביע לא חשיב יתר מרביע חשיב דכיון דחזי ליה לאיצטרופי בתשעת קבין הויא לה ארעא חשיבתא באפי נפשא והדרא ת"ש [6]האונאה [a]פחות משתות נקנה מקח [b]יותר משתות בטל מקח [c]שתות קנה ומחזיר אונאה אמאי ליהדר עד פחות משתות ש"מ כל היכי דבעי לאהדורי כולה מהדר הכי השתא התם מעיקרא שוה בשוה א"ל מיהו פחות משתות לא ידיעה במנה ומחיל אינים שתות ידיעה ולא מחיל אינים יתר משתות מקח טעות הוא ובטל מקח ת"ש [d]המקבל שדה מחברו ליטע הרי זה מקבל עליו עשר בוריות למאה יותר מכאן מגלגלין עליו את הכל א"ר הונא בריה דרב יהושע כל יתר מכאן כבא ליטע מתחלה דמי: מרתף של יין וכו': היכי דמי אי דא"ל מרתף של יין סתם קשיא אי דאמר ליה מרתף זה של יין קשיא אי דאמר ליה מרתף זה קשיא דתניא מרתף של יין אני מוכר לך נותן לו יין שכולו יפה מרתף זה של יין אני מוכר לך נותן לו יין שכולו יפה מרתף זה של יין אני מוכר לך נותן לו יין שכולו יפה אפילו כולו חומץ הגיעו: אמרי לעולם מתני' מחוקמא דאמר ליה מרתף של יין סתם ודקשיא לך מן בריש"א תני לה נמי הכי בריש"א מרתף של יין אני מוכר לך נותן לו יין שכולו יפה ומקבל עליו עשר קוסטות. מקשי' על עשר קוסטות למאה דמתני' ודבריש"א כי להיכא דאמר ליה סתם מרתף של יין אני מוכר לך מקבל עליו י' קוסטות לק' מהא דתני ר' חייא וכו' אלמא דלא מקבל. ומשני ליה שאני חביות של יין דהאיל דאתיא ליה חבית של יין דין הוא דליתן ליה יין יפה משום דחבית כוליה חד חמר הוא ולהיכא דאיתרע במקצת איתרע נמי כולו. וליכא למימר דיהיב ליה האי יפה מחבית זו וקוסס מחבית אחרת משום דלא אתני ליה הכי. אבל גבי מרתף דכל חבית וחבית באנפי נפשה הוא ודאי מקבל עליו עשרה קוסטות לק': והא תני רב זביד וכו' נותן לו יין שכולו יפה. אע"ג דאמר ליה סתם ולהיכא דקא מפרש ליה דאמר ליה מרתף זה של יין אני מוכר לך נותן לו יין שכולו יפה ומקבל עליו עשר קוסטות.

מסורת הש"ס

[1] בבא מציעא דף נ:. [2] ב"מ נ:. [3] שיר לע"ב. [4] ר"ה מ"ז ע"ל ומיין. [5] נ"מ כל. [6] ר"מ מ"ז.

הגהות הב"ח

(a) תוס' ד"ה כל וכו' שהוא עשוק כמלאכה:

מוסף רש"י

פחות משתות נקנה מקח. לגלגר, יותר משתות בטל מקח. ופניסס חחרן, שתות קנה. ואין אחד מהן יכול לחזור (ב"מ נ:).

רבינו גרשום

התם בין חסר בין יתיר אמר ליה. והואיל דאשכח יותר מרובע מיהו רובע לפאה לא חשיב והויא מחילה. יותר מרובע עולות. לבור לש' קבין ולא הויא מחילה דכיון דהויא ליה ט' קבין הויא לה ארעא תשיבא באפי נפשה והדרא ליה. ואכתי לעולם מהא לא תפשוט הבא לנפות דמנפה את כולו: יותר משתות בטל מקח שחות קנה ומחזיר אונאה. ואמאי להיכא דנתאנה ביותר על שתות אמאי בטל מקח ניהדר ליה מוכר ללוקח עד פחות משתות והוה המקח קיים: אלא ש"מ דכל היכא דבעי לאהדורי כוליה מיהדר. הכי נמי תפשוט דהבא לנפות מנפה את כולו: הכי השתא התם שוה בשוה. קאמר ליה לזבני ליה המקח ומיהו להיכא דנתאנה פחות משתות נקנה מקח משום דלא ידיע ליה אי נתאנה אי לא נתאנה והוי מחילה והיכא דנתאנה שתות דידיע ללוקח לא הויא מחילה יותר משתות מקח טעות ובטל מקח ומהא לא תפשוט ולעולם הבא לנפות אינו מנפה את כולו: תיש המקבל עליו שדה חברו ליטע בשכר הרי זה מקבל עליו בעל השדה עשר בוראות למאה אילנות. דאי מביר הנוטע כשיעור י' אילנות בין ק' שלא נטע (אעפר) לא קא מפחית מדמיו ומקבל עליו בעל השדה אבל אם מביר יותר מכן מגלגלין עליו את הכל אפי' עשר בוראות ואמאי מגלגלין עליו את הכל דליהדר וליטע ליה הנוטע עד י' אלא ש"מ דמגלגלין עליו את הכל דכל היכא דבעי אהדורי כולו מהדר. והתפשוט לך מהא הבא לנפות מנפה את כולו: אמר רב הונא בריה דרב יהושע. מהא לא תפשוט דהכא משום הכי מגלגלין עליו את הכל דכל יותר מיכן. יותר מעשר למאה כבא ליטע לי מתחלה שדה בפני עצמה דמי כמו שקיבל עליו ליטע לו שדה של י"א אילנות לעצמה דמי שאילו היו י' בלבד היה פטור שהיו נבלעין בתוך המאה ועכשיו הואיל והן יותר מי' לא מקבל עליו בעל השדה וכבא ליטע עכשיו דמי ומגלגלין עליו את הכל ואינו מקבל עליו

עין משפט נר מצוה

א מ"י פי"ב מהל' מכירה הל' ג סמג לאוין קע ועשין סב טוש"ע ח"מ סי' רס סעיף ג:
כב ב מ"י שם הל' ד טוש"ע בג ג מ"י שם הל' כ טוש"ע שם סעי' כ:
כד ד מ"י פ"מ מהל' שכירות הל' יא סמג עשין עט טוש"ע ח"מ סי' של סעיף ה:
כה ה מ"י פי"ז מהל' מכירה הל' ח סמג עשין סב ולאין קמ טוש"ע ח"מ סי' רל סעיף ג:

רבינו גרשום (המשך)

בעל השדה אלא אחד לי' אילן: **שם** המוכר מרתף של יין לחבירו. כלומר אוצר סלא יין מקבל עליו הלוקח י' קוסטות לק'. עשר חביות של יין קהוי שהקרים לק': היכי דמי אי דאמר ליה מרתף של יין סתם. אני מוכר לך ומקבל עליו עשר קוסטות. קשיא להך בריש"א דקתני נותן לו יין שכולו יפה בלא קוסטות. ואי אמר ליה מרתף זה של יין קשיא בריש"א דנותן יין הנמכר בחנות. ואי הכי שאמר זה אפי' שאמר זה של יין נותן לו יין גרוע כגון הנמכר בחנות לפי שיש לבעל הבית יין גרוע שאינו יכול למוכרו בבית נותנו לחנוני למוכרו לפי שהחנוני מוכר בשוק מקום שעוברין ושבין בני אדם וקונין אותו פועלים ועוברי דרכים שאינן מבקשים כל כך יין יפה ומתני' קתני דכולו יפה נותן לו חדן מי קוסטות. וקשיא להך בריש"ת' דקתני היכא דאמר ליה מרתף זה של יין משמע דמזה יין שהוא בסרתף ולהיכא דא"ל מרתף זה משמע כעין שהוא ואפילו כולו חומץ הגיעו: אמרי לעולם מתני' מחוקמא דאמר ליה מרתף של יין סתם ודקשיא לך מן בריש"א תני לה נמי הכי בריש"א מרתף של יין אני מוכר לך נותן לו יין שכולו יפה ומקבל עליו כו'. מקשי' על עשר קוסטות למאה דמתני' ודבריש"א כי להיכא דאמר ליה סתם מרתף של יין אני מוכר לך מקבל עליו י' קוסטות לק' מהא דתני ר' חייא וכו' אלמא דלא מקבל. ומשני ליה שאני חביות של יין דהאיל דאתיא ליה חבית של יין דין הוא דליתן ליה יין יפה משום דחבית כוליה חד חמר הוא ולהיכא דאיתרע במקצת איתרע נמי כולו. וליכא למימר דיהיב ליה האי יפה מחבית זו וקוסס מחבית אחרת משום דלא אתני ליה הכי. אבל גבי מרתף דכל חבית וחבית באנפי נפשה הוא ודאי מקבל עליו עשרה קוסטות לק': והא תני רב זביד וכו' נותן לו יין שכולו יפה. אע"ג דאמר ליה סתם ולהיכא דקא מפרש ליה דאמר ליה מרתף זה של יין אני מוכר לך נותן לו יין שכולו יפה ומקבל עליו עשר קוסטות.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com